

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (yhdeksäs jaosto)

22 päivänä syyskuuta 2022*

Ennakkoratkaisupyyntö – Kuluttajasopimusten kohtuuttomat ehdot – Uudistettavissa oleva luottosopimus – Korkoa koskeva kohtuuton sopimusehto – Kuluttajan nostama kanne, jossa vaaditaan sopimuksen toteamista pätemättömäksi – Kuluttajan vaatimusten täyttäminen tuomioistuinmenettelyn ulkopuolella saavutetulla sovinnolla – Oikeudenkäyntikulut, joista kuluttajan on vastattava – Tehokkuusperiaate – Kansallinen säännöstö, joka on omiaan johtamaan siihen, että kuluttaja ei käytä direktiivin 93/13/ETY mukaisia oikeuksiaan

Asiassa C-215/21,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Juzgado de Primera Instancia n° 2 de Las Palmas de Gran Canaria (Gran Canarian Las Palmasin alioikeus nro 2, Espanja) on esittänyt 12.3.2021 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 6.4.2021, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Zulima

vastaan

Servicios Prescriptor y Medios de Pagos EFC SAU,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (yhdeksäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja S. Rodin (esittelevä tuomari) sekä tuomarit J.-C. Bonichot ja L. S. Rossi,

julkisasiamies: A. M. Collins,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Zulima, edustajinaan F. M. Montesdeoca Santana, procurador, ja Y. Pulido González, abogada,
- Espanjan hallitus, asiamiehenään J. Rodríguez de la Rúa Puig,
- Euroopan komissio, asiamiehinään J. Baquero Cruz ja N. Ruiz García,

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY (EYVL 1993, L 95, s. 29) 6 artiklan 1 kohdan ja 7 artiklan 1 kohdan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat yhtäältä Zulima ja toisaalta Servicios Prescriptor y Medios de Pagos EFC SAU -niminen luottolaitos, aiemmin nimeltään Evofinance EFC SAU, ja joka koskee oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet pääasian kantajan nostamasta kanteesta, jossa kantaja vaatii jatkuvan kulutusluottosopimuksen toteamista pätemättömäksi erityisesti siinä olevan kohtuuttoman ehdon vuoksi.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin lainsäädäntö

- 3 Direktiivin 93/13 6 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:
”Jäsenvaltioiden on säädettävä, että elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisen sopimuksen kohtuuttomat ehdot eivät sido kuluttajia niiden kansallisen lainsäädännön mukaisesti ja että sopimus jää muilta osin osapuolia sitovaksi, jos sopimus voi olla olemassa ilman kohtuuttomia ehtoja.”
- 4 Tämän direktiivin 7 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:
”1. Jäsenvaltioiden on kuluttajien ja kilpailevien elinkeinonharjoittajien edun vuoksi varmistettava, että on olemassa riittäviä ja tehokkaita keinoja kohtuuttomien ehtojen käytön lopettamiseksi elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisissä sopimuksissa.
2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettut keinot sisältävät säännöksiä, joiden mukaisesti henkilöt ja järjestöt, joilla on kansallisen lainsäädännön mukaisesti laillinen etu suojella kuluttajia, voivat kansallisen lainsäädännön mukaisesti saattaa asian käsiteltäväksi tuomioistuimessa tai toimivaltaisessa viranomaisessa, jotka voivat päättää, ovatko yleiseen käyttöön laaditut sopimusehdot luonteeltaan kohtuuttomia ja käyttää riittäviä ja tehokkaita keinoja tällaisten ehtojen käytön lopettamiseksi.”

Espanjan lainsäädäntö

- 5 Siviililain (Código Civil) 1303 §:ssä säädetään seuraavaa:
”Jos sopimusvelvoite todetaan pätemättömäksi, sopimuspuolten on palautettava toisilleen sopimuksen kohde, tuotto ja hinta korkoineen, ellei seuraavissa pykälissä säädetystä muuta johdu.”

6 Siviiliprosessikoodeksista 7.1.2000 annetun lain 1/2000 (Ley de Enjuiciamiento Civil; BOE nro 7, 8.1.2000, s. 575; jäljempänä LEC), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiaan, 22 §:ssä, jonka otsikko on ”Oikeudenkäynnin päättäminen tuomioistuinmenettelyn ulkopuolella saavutetun sovinnon tai sen, että oikeudenkäynti menettää kohteensa, seurauksena. Erityistapaus hädän peruuttamisen yhteydessä”, säädetään seuraavaa:

”1. Jos kanteen tai vastakanteen esittämisen jälkeen ilmenneiden seikkojen vuoksi ei enää ole oikeutettua intressiä vaadittuun oikeussuojaan siksi, että kantajan tai vastakanteen nostaneen vastaajan vaatimukset on täytetty tuomioistuinmenettelyn ulkopuolella, tai muusta syystä, asianosaisille ilmoitetaan tästä, ja Letrado de la Administración de Justicia (kirjaaja) voi asianosaisten suostumuksella todeta menettelyn päättyneeksi, eikä ole tarpeen määrätä oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

2. Jos yksi asianosaisista vetoaa edelleen oikeutettuun intressiin kiistämällä perustellusti vaatimustensa tulleen täytetyksi menettelyn ulkopuolella tai muihin perusteluihin vetoamalla, tuomioistuimen kirjaaja kutsuu asianosaiset kymmenen päivän määräajassa tuomioistuimessa pidettävään kuulemiseen, joka koskee ainoastaan tätä seikkaa.

Kuulemisen jälkeen tuomioistuin ratkaisee seuraavien kymmenen päivän kuluessa tekemällään päätöksellä, onko oikeudenkäyntiä syytä jatkaa, ja määrää, että tähän liittyvistä oikeudenkäyntikuluista vastaa se asianosainen, jonka vaatimus hylätään.

3. Päätökseen oikeudenkäynnin jatkamisesta ei voida hakea muutosta. Ainoastaan oikeudenkäynnin lopettamisesta tehtyyn päätökseen voidaan hakea muutosta.”

7 LEC:n 394 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”1. Ensimmäisessä oikeusasteessa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut maksaa se asianosainen, jonka kaikki vaatimukset on hylätty, paitsi jos tuomioistuin asianmukaisesti perustellen katsoo, että asiaan liittyi vakavia tosiseikkoja tai oikeudellisia seikkoja koskevia epäilyjä.

Arvioitaessa oikeudenkäyntikulujen korvaamista, jos asiaan liittyi vakavia oikeudellisia seikkoja koskevia epäilyjä, on otettava huomioon vakiintunut oikeuskäytäntö samankaltaisissa asioissa.”

8 LEC:n 395 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään seuraavaa:

”1. Jos kanne on myönnetty ennen siihen vastaamista, kumpaakaan asianosaista ei voida velvoittaa korvaamaan oikeudenkäyntikuluja, ellei tuomioistuin katso vastaajan toimineen vilpillisessä mielessä ja perustelee päätöstään asianmukaisesti.

Vastaajan katsotaan toimineen vilpillisessä mielessä, jos vastaajalle on ennen kanteen nostamista esitetty uskottava ja perusteltu maksuvaatimus tai on aloitettu sovittelumenettely tai esitetty sovintoa tuomioistuimessa koskeva vaatimus sitä vastaan.

2. Jos kanne myönnetään sen kiistämisen jälkeen, sovelletaan edellisen pykälän 1 momenttia.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

- 9 Pääasian asianosaiset tekivät 21.9.2016 jatkuvan kulutusluottosopimuksen. Maaliskuussa 2020 pääasian kantaja vaati pääasian vastaajaa päättämään kyseisen luottosopimuksen ja palauttamaan hänelle aiheettomasti perimänsä summat, sillä hänen mukaansa sopimuksen mukaista korkoa oli pidettävä kiskontana. Pääasian vastaaja kieltäytyi ryhtymästä toimenpiteisiin tämän vaatimuksen johdosta.
- 10 Pääasian kantaja myös nosti ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa kanteen, jossa se vaati kyseisen luottosopimuksen toteamista pätemättömäksi. Ensisijaisesti kantaja vetosi siihen, että sopimuksessa määritelty korko oli luonteeltaan kansallisessa säännöstössä tarkoitettua kiskontaa, ja vaati palauttamaan ne summat, jotka ylittivät lainatun pääoman tätä korkoa sovellettaessa. Toissijaisesti kantaja vetosi siihen, että korkoa koskeva ehto oli kohtuuton avoimuuden puutteen vuoksi direktiivissä 93/13 tarkoitettulla tavalla.
- 11 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin otti kanteen tutkittavaksi. Pääasian vastaaja esitti määrääjassa huomautuksensa kyseisestä kanteesta ja pyysi asian poistamista rekisteristä väittäen, että pääasian kantajan vaatimukset oli täytetty tuomioistuinmenettelyn ulkopuolella ja että se oli päättänyt kyseisen jatkuvaa luottoa koskevan sopimuksen, sekä ilmoitti, että pääasian kantaja ei voi enää toteuttaa kyseisellä luottokortilla mitään toimia ja että velkasaldo korkojen ja muiden komissioiden osalta oli poistettu. Pääasian vastaaja myös vaati, ettei sitä velvoiteta korvaamaan oikeudenkäyntikulua. LEC:n 22 §:n 1 momentin mukaan on niin, että jos esitetyt vaatimukset on täytetty tuomioistuinmenettelyn ulkopuolella, asian käsittely päätetään lähtökohtaisesti ilman, että on tarpeen määrätä oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.
- 12 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin antoi 11.9.2020 päivätyllä prosessinjohtotoimella pääasian kantajalle tiedoksi pääasian vastaajan esittämän asian rekisteristä poistamista koskevan pyynnön, joka perustui siihen, että kantajan oikeutettu intressi saada tehokasta oikeussuojaa oli lakannut.
- 13 Pääasian kantaja väitti, että rekisteristä poistamista koskeva pyyntö oli perusteeton, koska hänen mukaansa pääasian vastaaja ei ollut täyttänyt kaikkia esitettyjä vaatimuksia, muun muassa kyseessä olevan jatkuvan kulutusluottosopimuksen toteamista pätemättömäksi koronkiskonnan vuoksi ja oikeudenkäyntikulujen korvaamista. Pääasian kantaja korosti lisäksi, että ennen kanteen nostamista ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa hän oli tuloksetta vaatinut pääasian vastaajaa päättämään kyseisen luottosopimuksen ja palauttamaan korkoina maksetut summat.
- 14 Tämän erimielisyyden vuoksi pääasian asianosaiset kutsuttiin LEC:n 22 §:n 2 momentin ensimmäisen kohdan nojalla saapumaan kuulemistilaisuuteen ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen. Kuultuaan osapuolten esittämät huomautukset ja tutkittuaan näiden esittämät todisteet kyseinen tuomioistuin totesi, että pääasian kantajan vaatimukset oli täytetty tuomioistuinmenettelyn ulkopuolella siltä osin kuin pääasian vastaaja oli päättänyt kyseisen jatkuvan kulutusluottosopimuksen ja palauttanut aiheettomasti maksetut summat. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin totesi lisäksi, että pääasian kantaja oli ennen kanteen nostamista useita kertoja kehottanut pääasian vastaajaa postitoimistosta lähetetyllä faksilla, jonka päivämäärä ja myös sisältö ovat todistusvoimaisia, päättämään kyseisen luottosopimuksen ja palauttamaan aiheettomasti maksetut summat, mutta pääasian vastaaja oli kieltäytynyt toimimasta tällä tavoin.

- 15 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa, että kyseessä olevan kansallisen lainsäädännön mukaan se ei voi velvoittaa kumpaakaan asianosaista korvaamaan oikeudenkäyntikuluja, koska pääasian kantajan vaatimukset on täytetty tuomioistuinmenettelyn ulkopuolella. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin huomauttaa lisäksi, että se ei voi ottaa huomioon pääasian kantajan ennen kanteen nostamista pääasian vastaajalle toimittamia vaatimuksia arvioidessaan sitä, onko vastaaja toiminut vilpillisessä mielessä, ja velvoittaa vastaajaa korvaamaan kantajan oikeudenkäyntikuluja. Sikäli kuin pääasian kantaja on direktiivissä 93/13 tarkoitettu kuluttaja, joka pääasiassa pyrkii vetoamaan kyseiseen direktiiviin perustuviin oikeuksiin, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin epäilee, onko kyseinen kansallinen lainsäädäntö yhteensopiva mainitun direktiivin kanssa.
- 16 Tässä tilanteessa Juzgado de Primera Instancia n° 2 de Las Palmas de Gran Canaria (Gran Canaria Las Palmasin alioikeus nro 2, Espanja) on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”[LEC:n] 22 §:ssä säädetään sen tilanteen varalta, että kuluttajan [direktiivin 93/13] nojalla esittämät kohtuuttomia ehtoja koskevat vaatimukset on täytetty tuomioistuinmenettelyn ulkopuolella, että kuluttajien on vastattava oikeudenkäyntikuluista, eikä elinkeinonharjoittajan, joka ei ollut hyväksynyt ennen kanteen nostamista esitettyjä vaatimuksia, menettelyä oteta huomioon. Onko kyseistä Espanjan prosessioikeudellista säännöstä pidettävä tehokkuuseriaatteen sekä direktiivin 93/13 6 artiklan 1 kohdan ja 7 artiklan 1 kohdan vastaisena olennaisena esteenä, joka on omiaan johtamaan siihen, että kuluttaja ei käytä oikeuttaan sopimusehtojen mahdollisen kohtuuttomuuden tehokkaaseen tuomioistuinvalvontaan?”

Unionin tuomioistuimen toimivalta

- 17 Ensinnäkin on huomattava, että pääasian kantaja ja Espanjan hallitus väittävät, ettei unionin tuomioistuin ole toimivaltainen käsittelemään esitettyä kysymystä, koska pääasian taustalla oleva oikeusriita ei kuulu unionin oikeuden soveltamisalaan.
- 18 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin tuomioistuimen on oman toimivaltaisuutensa arvioimiseksi tutkittava ne olosuhteet, joiden vallitessa kansallinen tuomioistuin on esittänyt ennakkoratkaisupyynnön (tuomio 15.5.2021, The Department for Communities in Northern Ireland, C-709/20, EU:C:2021:602, 45 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 19 Tältä osin SEU 19 artiklan 3 kohdan b alakohdasta ja SEUT 267 artiklan ensimmäisestä kohdasta ilmenee, että unionin tuomioistuimella on toimivalta antaa ennakkoratkaisu unionin oikeuden tulkinnasta tai unionin toimielinten antamien toimien pätevydestä. SEUT 267 artiklan toisessa kohdassa täsmennetään, että mikäli jäsenvaltion tuomioistuimessa käsiteltävässä asiassa esitetään kysymys, josta voidaan esittää ennakkoratkaisupyynnö, tämä tuomioistuin voi pyytää unionin tuomioistuinta lausumaan siitä, jos se katsoo, että kysymys on ratkaistava, jotta se voi antaa ratkaisun (tuomio 15.7.2021, The Department for Communities in Northern Ireland, C-709/20, EU:C:2021:602, 46 kohta).
- 20 Nyt käsiteltävässä asiassa kyseessä olevaa oikeudenkäyntikulujen jakamista koskevaa järjestelmää tosin sovelletaan espanjalaisissa tuomioistuimissa käytäviin menettelyihin, joten se lähtökohtaisesti kuuluu Espanjan prosessioikeuden piiriin.

- 21 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee kuitenkin, että pääasian kohde kuuluu unionin oikeuden soveltamisalaan. Pääasiassa on nimittäin kyse siitä, ovatko useat elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välillä tehdyn sopimuksen ehdot kohtuuttomia direktiivissä 93/13 tarkoitetulla tavalla, ja kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy unionin tuomioistuimelta lähinnä, onko kyseisen direktiivin 6 artiklan 1 kohtaa ja 7 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä kansallisen prosessioikeuden säännökselle eli LEC:n 22 §:lle oikeudenkäyntikulujen jakamisesta. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää unionin tuomioistuinta erityisesti tutkimaan, voiko tällainen kansallisen oikeuden säännös olla sellainen olennainen este, joka voi unionin oikeuden vastaisesti tehokkuusperiaatteen valossa saada kuluttajat luopumaan vetoamasta oikeuksiinsa. Direktiiviin 93/13 perustuvien kuluttajien oikeuksien käyttäminen riippuu jäsenvaltioiden prosessioikeudesta. Kyseessä olevalla kansallisella prosessioikeudella voi siten olla ratkaiseva vaikutus unionin oikeuden tehokkuuteen.
- 22 Unionin tuomioistuin on nimittäin useaan otteeseen todennut tutkiessaan maksamismääräysmenettelyjen sisältöä, että tuomioistuinmenettelystä aiheutuvat kustannukset voivat saada kuluttajat luopumaan esittämästä tämänkaltaisessa menettelyssä vaadittavia väitteitä (ks. vastaavasti tuomio 14.6.2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, 54 kohta; tuomio 18.2.2016, Finanzmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, 52 kohta ja tuomio 13.9.2018, Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, 69 kohta).
- 23 Vaikka oikeudenkäyntikulujen jakamista koskevien järjestelmien toteutus kuuluu jäsenvaltioiden menettelyllisen autonomian periaatteen mukaisesti jäsenvaltioiden sisäisen oikeusjärjestyksen piiriin, näiden yksityiskohtaisten sääntöjen on kuitenkin täytettävä kaksi edellytystä. Ne eivät siis saa olla epäedullisempia kuin ne, jotka koskevat samankaltaisia jäsenvaltion kansallisen oikeuden soveltamisalaan kuuluvia tilanteita (vastaavuusperiaate), eivätkä ne saa olla sellaisia, että unionin oikeudessa kuluttajille tunnustettujen oikeuksien käyttäminen on käytännössä mahdotonta tai suhteettoman vaikeaa (tehokkuusperiaate) (ks. vastaavasti ja analogisesti tuomio 17.7.2014, Sánchez Morcillo ja Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, 31 kohta).
- 24 Näin ollen unionin tuomioistuin on toimivaltainen ratkaisemaan ennakkoratkaisupyynnön.

Ennakkoratkaisukysymyksen tutkittavaksi ottaminen

- 25 Pääasian kantaja ja Espanjan hallitus esittävät, että unionin tuomioistuin jättää esitetyn kysymyksen tutkimatta, koska tämä kysymys on jo ratkaistu kansallisessa oikeuskäytännössä. Tämän oikeuskäytännön perusteella voidaan soveltaa niin sanottua korjausperustetta, jotta voidaan ottaa huomioon elinkeinonharjoittajan ja vastaajan mahdollinen vilpillinen mieli, ja tällöin velvoittaa vastaaja korvaamaan oikeudenkäyntikulut myös siinä tapauksessa, että kantajan vaatimukset on täytetty tuomioistuinmenettelyn ulkopuolella.
- 26 Tästä on muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 267 artiklassa tarkoitetussa menettelyssä, joka perustuu kansallisten tuomioistuinten ja unionin tuomioistuimen tehtävien selkeään jakoon, yksinomaan kansallinen tuomioistuin on toimivaltainen toteamaan sen ratkaistavaksi saatetun riita-asian tosiseikat ja arvioimaan niitä sekä tulkitsemaan ja soveltamaan kansallista lainsäädäntöä. Samalla tavoin yksinomaan kansallisen tuomioistuimen, jossa asia on vireillä ja joka vastaa annettavasta ratkaisusta, tehtävänä on kunkin asian erityispiirteiden perusteella harkita, ovatko sen unionin tuomioistuimelle esittämät kysymykset tarpeellisia ja onko niillä merkitystä asian kannalta. Jos

esitetyt kysymykset koskevat unionin oikeuden tulkintaa, unionin tuomioistuimen on siten lähtökohtaisesti ratkaistava ne (tuomio 14.6.2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, 76 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 27 Unionin tuomioistuin voi siis jättää tutkimatta kansallisen tuomioistuimen esittämän ennakkoratkaisupyyntönsä ainoastaan, jos on ilmeistä, että pyydetyllä unionin oikeussäännön tulkintamisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, jos ongelma on luonteeltaan hypoteettinen taikka jos unionin tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin (tuomio 14.6.2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, 77 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 28 Näin ei selvästikään ole nyt käsiteltävässä asiassa.
- 29 Tältä osin on nimittäin todettava, että ennakkoratkaisupyyntö koskee direktiivin 93/13 6 artiklan 1 kohdan ja 7 artiklan 1 kohdan tulkintaa ja sen tarkoituksena on, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin voi ratkaista LEC:n 22 §:n, sellaisena kuin kansalliset tuomioistuimet ovat sitä tulkinneet, yhteensoveltuvuuden mainitun direktiivin kyseisten säännösten kanssa.
- 30 Unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta ilmenee lisäksi, että sovellettaessa LEC:n 22 §:ää pääasian kantaja, joka on direktiivissä 93/13 tarkoitettu kuluttaja, voi joutua vastaamaan sellaiseen kanteeseen liittyvistä oikeudenkäyntikuluista, jonka hän on nostanut jatkuvan luottosopimuksen ehtojen kohtuuttomuuden toteamiseksi, siitä huolimatta, että kyseinen luottolaitos on täyttänyt aineellisesti hänen vaatimuksensa tuomioistuinmenettelyn ulkopuolella.
- 31 Edellä esitetyn perusteella on katsottava, että kysymys voidaan ottaa tutkittavaksi.

Asiakysymys

- 32 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kysymyksellään lähinnä, onko direktiivin 93/13 6 artiklan 1 kohtaa ja 7 artiklan 1 kohtaa, luettuina tehokkuusperiaatteen valossa, tulkittava siten, että ne ovat esteenä LEC:n 22 §:n kaltaiselle kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välillä tehdyssä sopimuksessa olevan ehdon kohtuuttomuuden toteamiseksi vireille pannun tuomioistuinmenettelyn osalta kuluttajan, joka vetoaa direktiivissä 93/13 säädettyihin oikeuksiin, on vastattava omista oikeudenkäyntikuluistaan, jos hänen vaatimuksensa on täytetty tuomioistuinmenettelyn ulkopuolella, eikä elinkeinonharjoittajan, joka ei ollut hyväksynyt sille ennen kanteen nostamista esitettyjä vaatimuksia, menettelyä oteta huomioon.
- 33 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on niin, että jos unioni ei ole antanut asiasta erityissäännöksiä, jäsenvaltioiden asiana on säätää sisäisessä oikeusjärjestyksessään direktiivissä 93/13 säädetyin kuluttajansuojan toteuttamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä jäsenvaltioiden menettelyllisen autonomian periaatteen nojalla. Menettelysäännöt eivät kuitenkaan saa olla epäedullisempia kuin ne, jotka koskevat samankaltaisia jäsenvaltion kansallisen oikeuden soveltamisalaan kuuluvia tilanteita (vastaavuusperiaate), eikä niillä saada tehdä unionin oikeusjärjestyksessä tunnustettujen oikeuksien käyttämistä käytännössä mahdottomaksi tai suhteettoman vaikeaksi (tehokkuusperiaate) (ks. vastaavasti tuomio

- 16.7.2020, Caixabank ja Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 ja C-259/19, EU:C:2020:578, 83 kohta ja tuomio 10.6.2021, BNP Paribas Personal Finance, C-776/19–C-782/19, EU:C:2021:470, 27 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 34 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee tältä osin, että kansallisissa tuomioistuimissa käydystä oikeudenkäynnistä aiheutuneiden oikeudenkäyntikulujen jakaminen kuuluu jäsenvaltioiden menettelyllisen autonomian piiriin edellyttäen, että vastaavuus- ja tehokkuusperiaatetta noudatetaan (tuomio 16.7.2020, Caixabank ja Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 ja C-259/19, EU:C:2020:578, 95 kohta).
- 35 Siltä osin kuin on kyse tehokkuusperiaatteesta, joka on ainoa tässä asiassa esitetty periaate, on todettava, että kaikkia sellaisia tapauksia, joissa on kyse siitä, tekeekö kansallinen menettelysääntö unionin oikeuden soveltamisen mahdolliseksi tai suhteettoman vaikeaksi, on tarkasteltava siten, että huomioon otetaan tämän säännön merkitys koko menettelyn, sen kulun sekä sen erityispiirteiden kannalta eri kansallisissa elimissä. Huomioon on tällöin tarvittaessa otettava kansallisen tuomioistuinjärjestelmän perustana olevat periaatteet, joita ovat muun muassa puolustautumisoikeuksien suojaaminen, oikeusvarmuuden periaate sekä menettelyn moitteeton kulku (ks. mm. tuomio 10.6.2021, BNP Paribas Personal Finance, C-776/19–C-782/19, EU:C:2021:470, 28 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 36 Unionin tuomioistuin on lisäksi täsmentänyt, että jäsenvaltioiden velvollisuuteen varmistaa niiden oikeuksien tehokkuus, joita yksityisillä on unionin oikeuden perusteella, sisältyy muun muassa vaatimus direktiivistä 93/13 johtuvia oikeuksia koskevasta tehokkaasta oikeussuojasta, joka on taattu myös Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklassa ja jota sovelletaan muun muassa tällaisiin oikeuksiin perustuvia oikeussuojakeinoja koskevien menettelysääntöjen määrittämiseen (tuomio 10.6.2021, BNP Paribas Personal Finance, C-776/19–C-782/19, EU:C:2021:470, 29 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 37 Direktiivissä 93/13 annetaan kuluttajalle oikeus saattaa asia tuomioistuimen käsiteltäväksi sopimusehdon kohtuuttomuuden toteamiseksi ja sen soveltamatta jättämiseksi. Tältä osin unionin tuomioistuin on todennut, että se, että tällaisesta oikeudenkäynnistä aiheutuvien kulujen jakaminen saatetaan riippuvaiseksi ainoastaan aiheettomasti maksetuista määristä, jotka on määrätty palautettaviksi, saattaa johtaa siihen, että kuluttaja ei käytä mainittua oikeutta niiden kulujen vuoksi, jotka kanteesta aiheutuisi (ks. tuomio 16.7.2020, Caixabank ja Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 ja C-259/19, EU:C:2020:578, 98 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 38 Unionin tuomioistuimen mukaan direktiivin 93/13 6 artiklan 1 kohtaa ja 7 artiklan 1 kohtaa sekä tehokkuusperiaatetta on tulkittava siten, että ne ovat esteenä järjestelmälle, jossa sallitaan se, että osa oikeudenkäyntikuluista voidaan määrätä kuluttajan maksettavaksi niiden aiheettomasti maksettujen määrien mukaan, jotka hänelle palautetaan sen jälkeen, kun sopimusehto on todettu pätemättömäksi ehdon kohtuuttomuuden vuoksi, koska tällaisella järjestelmällä luodaan olennainen este, joka on omiaan johtamaan siihen, että kuluttaja ei käytä direktiivissä 93/13 vahvistettua oikeutta sopimusehtojen mahdollisen kohtuuttomuuden tehokkaaseen tuomioistuinvalvontaan (tuomio 16.7.2020, Caixabank ja Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 ja C-259/19, EU:C:2020:578, 99 kohta).
- 39 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että LEC:n 22 §:n mukaisesti se ei voi velvoittaa pääasian vastaajaa korvaamaan oikeudenkäyntikuluja, koska pääasian kantajan vaatimukset on täytetty siinä vireillä olevan tuomioistuinmenettelyn

ulkopuolella. Kyseisen tuomioistuimen mukaan näin on myös silloin, kun todetaan, että pääasian vastaaja on toiminut vilpillisessä mielessä ja pääasian kantajan on ollut tämän vuoksi pakko vedota oikeuksiinsa tuomioistuimessa, koska asiaa käsittelevä tuomioistuin ei LEC:n 22 §:n mukaan voi ottaa huomioon tällaisia olosuhteita poiketakseen siinä säädetyistä oikeudenkäyntikulujen jakamista koskevasta säännöstä.

- 40 Tältä osin on todettava, että niille menettelyille, jotka aloitetaan direktiivin 93/13 6 artiklan 1 kohdan ja 7 artiklan 1 kohdan perusteella, on tunnusomaista, että kantajana on kuluttaja ja vastaajana on elinkeinonharjoittaja, mikä tarkoittaa sitä, että jos vastaaja päättää täyttää kuluttajan vaatimukset tuomioistuinmenettelyn ulkopuolella, kuluttajan on tämän tuomion edellisessä kohdassa kuvatun Espanjan lainsäädännön mukaisesti aina vastattava tuomioistuinmenettelyn kustannuksista, myös silloin, kun elinkeinonharjoittaja on toiminut vilpillisessä mielessä.
- 41 On todettava, että tällainen säännöstö, joka asettaa tällaisen riskin kuluttajalle, luo olennaisen esteen, joka on omiaan johtamaan siihen, että kuluttaja ei käytä oikeuttaan kyseisen sopimuksen sopimusehtojen mahdollisen kohtuuttomuuden tehokkaaseen tuomioistuinvalvontaan, ja viime kädessä sillä loukataan tehokkuusperiaatetta.
- 42 Espanjan hallitus väittää kuitenkin unionin tuomioistuimelle esittämässään huomautuksissa, että LEC:n 22 §:ää voidaan tulkita tavalla, joka noudattaa tehokkuusperiaatteesta johtuvia vaatimuksia. Tätä pykälää voitaisiin nimittäin tulkita siten, että kansallisen tuomioistuimen on otettava huomioon elinkeinonharjoittajan mahdollinen vilpallinen mieli ja tarvittaessa velvoitettava elinkeinonharjoittaja korvaamaan oikeudenkäyntikulut.
- 43 On katsottava, että tällainen kansallisen oikeuden tulkinta on tehokkuusperiaatteen mukainen, koska sillä mahdollistetaan se, ettei kuluttajia saada luopumaan heille direktiivillä 93/13 annettujen oikeuksien käytöstä. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkistettava, onko tällainen unionin oikeuden mukainen tulkinta mahdollinen.
- 44 Kaiken edellä esitetyn perusteella direktiivin 93/13 6 artiklan 1 kohtaa ja 7 artiklan 1 kohtaa, luettuina tehokkuusperiaatteen valossa, on tulkittava siten, että ne eivät ole esteenä kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välillä tehdyssä sopimuksessa olevan ehdon kohtuuttomuuden toteamiseksi vireille pannun tuomioistuinmenettelyn osalta kyseisen kuluttajan on vastattava omista oikeudenkäyntikuluistaan, jos hänen vaatimuksensa on täytetty tuomioistuinmenettelyn ulkopuolella, edellyttäen, että asiaa käsittelevän tuomioistuimen on pakottavasti otettava huomioon elinkeinonharjoittajan mahdollinen vilpallinen mieli ja tarvittaessa velvoitettava tämä korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jotka ovat aiheutuneet tuomioistuinmenettelystä, joka kuluttajan on ollut pakko saattaa vireille vedotakseen hänelle direktiivillä 93/13 annettuihin oikeuksiin.

Oikeudenkäyntikulut

- 45 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (yhdeksäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY 6 artiklan 1 kohtaa ja 7 artiklan 1 kohtaa, luettuina tehokkuusperiaatteen valossa,

on tulkittava siten, että

ne eivät ole esteenä kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välillä tehdyssä sopimuksessa olevan ehdon kohtuuttomuuden toteamiseksi vireille pannun tuomioistuinmenettelyn osalta kyseisen kuluttajan on vastattava omista oikeudenkäyntikuluistaan, jos hänen vaatimuksensa on täytetty tuomioistuinmenettelyn ulkopuolella, edellyttäen, että asiaa käsittelevän tuomioistuimen on pakottavasti otettava huomioon elinkeinonharjoittajan mahdollinen vilpallinen mieli ja tarvittaessa velvoitettava tämä korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jotka ovat aiheutuneet tuomioistuinmenettelystä, joka kuluttajan on ollut pakko saattaa vireille vedotakseen hänelle direktiivillä 93/13 annettuihin oikeuksiin.

Allekirjoitukset